

PRAGARO MAŠINA

MOTIEJUS LUKŠYS

Beveik visą naktį Juras Jonaitis nesumerkė akių. Beganydamas mintis praėjusių dienų rūpesteliuos ir džiaugsmuos, niekaip neįstengė pasinerti į sapnų liūliavimus. Visą naktį nerimo: galvojo, šypsojos, ar krimto lūpą. O rūpintis buvo kuo. Ir tie rūpesčiai ne paprasti. Juk ryt — jo gimimo diena. Dar daugiau. Ta proga — kukli arbatėlė sužadétinės garbei. Apie tai jau visas ménuso jis galvojo. Ir dabar dėl to jis neramus.

Juk svarbu — Juras Jonaitis turi sužadétinę! Mat, daug kalbėjės, nemaža po visą apskritį žvejojės, sučiupo žuvelę — vieną, kuri iš visų pati geroji. Su ja sumetė po žodį, apsidairė, ir, nieko nelaukė, švelniausiais atsidusimais atskleidė vienas antram savo nebe jaunu širdžią dar užsilikusias meilės liepsneles. Ir gatava. Sutarta. Jokių kliūčių, Kaip ratai į pakalnę — viskas į vestuves ritosi. Tik šypsokis ir lauk dienos, kada atsivers durys į seniai svajotą naują gyvenimą.

Juras Jonaitis to ir laukia. Jis perbėga mintim's praėjusių dienas, pasižvalgo tarp kviestųjų svečių, užklysta į virtuvę, stabtelia ties sužadétine, žvilgtelia į save — ir laukia rytojaus dienos.

Rodos, svečiai pakvesti, virtuvė pasirengus, viskas kaip pridera. Bet Jonaitis neramus. Jis beveik visą naktį nesumerkė akių. Dar kažkas jį éda, dar kažko jis laukia. Apie tai né pusė žodžio niekam nepri-sitarė ir neprasitaria. Ir nesakys. Jis tikisi, kad viskas savaimė paaiškés. Juk ateis sužadétinė, ateis svečiai. Pasikalbės, pasidžiaugs. Jam tatai patinka. Jis šypsosi.

Bet sužadétinė atėjo — ir vėl išeis. Svečiai, kelias valandas pasidžiauge, — išiskirstys.

Ir dėlto Jonaitis nenusimena. Jis šypsosi. Jis jaučia, kaip visu kūnu srovena maloni šilima. Taip yra gera, kaip glostomai katei.

Kad sužadétinė išeis, — nesmagu. Svečiai išsi-kirstys, — truks kažko. Aišku, truks džiaugsmo: sužadétinė ir svečiai tą džiaugsmą išsineš. Bet ir dėl to Jonaitis per daug nesirūpina. Net šypsosi. Jis žino: tas išneštas džiaugsmas pasklis po visą visą miestą. Pasklidęs vėl sugriš. Sugriš slaptai ir nejučia. Sugriš.

— Sužadétinė — kaip karalaité...

— Ir balius karališkas...

— Svečiai — ne šnėbžlis: vienas malonumas...

Jonaitis patenkintas.

— Taip turi ir būti, — atsidūsta. — Bet... — ir veidu perbėga nesmagus susirūpinimas. Šypsnyς nyksta. Kaktose išsitiesia, lyg rimbai, penkios raukšl's. Jo gražiasias svajones, kaip pakalnėje išsprogusias švelnutes žoleles drumzlinas kalno vanduo, užlieja viso miesto nerimas.

ŽIEMA VYTAUTO PARKE

Nuotr. A. Naruševičiaus

Akyse šmékštélėja kažkeno sudraskytas veidas, kažkur iš tolo pasigirsta skurdus skausmingas aidas, ir jį sukréčia šiurpas. Dar kažkokis šešeliai, lyg žalčiai pavasario saulę pajutę, lenda iš kampų ir gula, gula ant jo — tokis sunkūs, tokis klaikūs.

Jonaitis neramus. Prieš jį stovi su neramiais veidais ir visas miestas: Jonaitis mato: visų akyse susirūpinimas ir baimė. Visų širdys grimsta, kaip akmuo į gelmę, į sunkų nerimą. O nerimas, kaip drumzlinas pavasario vanduo, užliejo visas miesto aikštės ir pašalius.

Visą miestą sukrėtė vakarykštis įvykis.

Vakar kažin kas atsiuntė į miestą jau antrąją pragaro mašiną. Nors mašina tik keliolika sienos plytų apgraužė, neišspausdama né kraujo lašo, bet jos pragaro riksma taip visą miestą sudrebino, kad net ir šiandien dar visus šiurpas krečia. Ne tik salionuose, bet ir virtuvėse, ne tik gatvėse, bet ir visose palepėse dar spengia tas pragariškas riksma ir drumsčia priprastą, smulkų, pletkais pertekusį, miesto gyvenimą, — O jeigu man atsius? — neramus klausimas slankioja viršum miesto.

Tas klausimas šmižinėja ir Jono Jonaičio galvoje. Dėl to nerimo jis beveik visą naktį nesumerkia akių. Jis neramus. Tas nerimas drumsčia ir ateinančią dieną. Argi ištengs svečiai užmiršti nerimą ir pradžiuginti savo išvargusias širdis? Jeigu ne — Jonaiti nerimas ir nepasiekimo baimė éda. Jis beveik visą naktį nesumerkia akių. Be džiaugsmo, be įspūdžio — senai svajota diena nelaukiama.

Jonaitis raminasi:

— Bus gerai, — ir mėgina snausti.

Pro langą veržesi rausva rytų žarelė. Už lango čirškia ankstybas miesto žvirblelis. Gatvėje tak tak tak aidi skubūs žingsniai.

Jonaitis pramerkęs akis pamatė, kad pilnas kambarys šventadieniškos saulės. Dirstelėjo, pakėlęs suniką galvą, į laikrodį ir susiraukė.

Laikas jau kelti.

Atsikėlė. Po poros valandų išėjo į bažnyčią.

Gatvėse buvo tylu. Kur-ne-kur stoviniavo vienas kitas sutingęs žmogus. Saulės spinduliai, atsimušdami į baltas sienas, lūžo ir atsisindėdami mirguliuavo akys.

Sventoriuje, plačiašakių liepų pavėsyje, šnibždėjosi, žvalgėsi susirinkusieji meistis. Jonaitis aštriu žvilgsniu permetė visus pasklidusius šventoriaus pakraščiai ir galvą panarinęs išdidžiai nužingsniavo į presbiteriją. Peržengęs slenkstį pamatę, kad kunigas susirinkusius jau laimina. — Truputį pavėlavau, — žvelgdamas aplink presbiteriją taré sau Jonaitis. Lyg nenorėdamas, kad kas nors tą jo mintį išgirstų, atsikosėjo ir įsmeigė žvilgsnį į grindis. Jo nepakreipė ir kunigui įlipus į sakyklą. Pamokslo neklausės, išėjo į šventorių. Cia sutiko keletą pažiastamų. Lėtu žingsniu visi pasuko į miestą ir pradėjo dalytis dienos įspūdžiais.

Grįžęs namo Jonaitis atsisėdo į sofą ir spustelėjo skambutį. Tuoj trinkelėjo virtuvės durys, ir pasigirdo smulkūs tarnaitės žingsniai.

— Laiškų nerā?

— Ne, ponas.

— Aha, — atsikvėpė Jonaitis ir tylėdamas pasuko į virtuvę. Ten apžiūrėjo krosnyje tupinčias žasis, žvilgtelėjo į išsirikiavusius ant stalo tortus, pačiupinėjo spintoje miegančius žvilgančiomis kepurytėmis butelius.

— Ar nieks nebuvo atėjęs?

— Visi, ponas.

— Kas visi?

— Aš nežinau, — pabalo tarnaitė.

— Atsikimšk ausis, — susiraukė Jonaitis. — Ar nieks nebuvo atėjęs?

— Ne, ponas.

— Žiūrėk, kad vakare ką nors nepritrūktų, — perspėjo tarnaitė ir pasuko į salioną.

Kilo pilki cigaro dūmai ir sklaidėsi. Paskui juos skubėjo lakios Jonaičio mintys. Skriejo lengvosios iš praeities į ateiti, džiaugėsi dabartiniais laimėjimais ir pynė būsimimo gyvenimo gražių svajonių vainiką.

Akys lengvai šokinėjo nuo vienos gėlės prie kitos, nuo vieno paveikslėlio prie kito. Kiek ilgėliau žvilgsnis sustojo ties jo paties paveikslu. Žiūrėdamas į savo aukštyn sušukuotus plaukus, į rimtą veidą ir nepajuto Jonaitis, kaip lūpos prasišiepė ir jomis perbėgo pasitenkinimo šypsny, o akys džiaugsmu spindėjo, kaip ir tas prie krūtinės medalis, gautas už nuopelnus.

Už durų pasigirdo tylūs, nedrāsūs žingsniai. Valandėlei viskas nutilo. Jonaitis pašoko ir žengė prie durų. Tarpdury pasirodė tarnaitė.

— Laiškas.

Jonaitis šypsodamas iš yoko ištraukė vizitinę kortelę. Ją perskaitės, valandėlę pastovėjo ir lėtai lėtai išsitraukė pieštuką.

— Nenori — nereik, — išdidžiai išsprūdo nepasitenkinimas, ir svečių sąraše, ties apskrities viršininku, pastatė kryžiuką. Dar kartą perskaitės vizitinę kortelę, peržvelgė svečių sąrašą ir išsitiesė ant sofa. Isižiūrėjės į palubėje žirzinčią musę, paskendo užsimirsiime ir nepajuto, kaip blakstienos nusviro.

Jau į vakarus slenkančios saulės spinduliai, atsimušdami į atidarus langus, spindėjo mirgėdami ir pamažu blėso. Šešėliai, ištisdamai skersai gatvės, kabinosi antroj pusėj ant namų sienų. Iš kampų slinko sutema. Įkaitusiose per dieną gatvėse padvelkė maloni vėsuma.

Nuo atdaro lango atšokusi rausva žarelė, tyliai slinkdama grindimis, užkliuvo už kedės kojos, stabtelėjo, lyg ko ieškodama, pasikélé ant sofa ir apšvietė susiraukusį, neramu Jonaičio veidą. Sis, tartum įki-

rią musę baidydamas, brūkštėlėjo ranka per kaktą, pasijudino, kažką sumurmėjo ir vėl nutilo. Tik neilgam. Staiga, kaip kiškis iš pakrūmės, pašoko. Šen žvilgt, ten žvilgt — niekur nieko. Nesuvokė, ar sapnavęs, ar iš tikrujų girdėjės: lyg į duris beldė, lyg šaukė kas. Atsistojęs sukosėjo. Už durų kažkas sukrebdėjo.

— Prašau.

Įėjo tarnaitė.

— Svečias.

Pradėjo rinktis svečiai. Po vieną ir ne laiku. Kalba nesimezgė. Visi lükuriavo daugiau. Moteriškosios įknibo paveikslėlių žiūrėti, o vyrai leido dūmų kamolius į palubę, su jais ir vieną kitą žodį išstumdamai. Patenkintas Jonaitis mėgino istorijėles pasakoti, bet visų į kalbas neįtraukė. Visiems kažko trūko. Viisi laukė daugiau ateinant.

— Malonėkite, — paimdamas stiklinę pasiūlė šeimininkas: — bus lengviau.

— Agi verta, — maloniu žvilgsniu sveikindamas stiklinę atsiliepė Vanagas, visuomenininkas iš pašaukimio, — taip sakant, užlieti nerima.

— Ir visus vargelius, — pridėjo pieninės raštininkas Tilvikas.

— O ponios? panelės? — paėmės stiklinę susirūpinco Berželis, pradžios mokyklos mokytojas. — Nebijokite, nesprogs: čia ne pragaro mašina.

— Vadinas, drąsiau, — nenorėdamas gaišti ragino Vanagas.

— Malonėkite, — taré šeimininkas ir palenkė stiklinę.

Viena po kitos stiklinės grįžo į stalą tuščios. Šeimininkas vėl pilstė putojantį alų. Svečiai sėdėjo ar stoviniavo ir sunkiai mintimis dalijosi. Kambarje tik šnabždėsys slankiojo, į aiškesnę kalba neišsiliedamas.

Visų žvilgsnį atkreipė girkštélėjusios durys. Tarpdury pasirodė p. Rūškys. Jonaitis linksmas ji pasveikino.

— Vienas?

— Čia pat, — supratęs klausimą parodė Rūškys į priebutį, kur pasirodė jo dukters — Pranciška, Jonaičio sužadėtinė, ir Jonė, jaunesnioji sesuo.

ŽIEMA MIŠKE

Nuotr. M. Vasiliausko

Svečiai visai nutilo. Girdėjosi tik pajudintų batų taukšėjimas ir neatsargus kedės stuktelėjimas. Jokio žodžio. Tik tyliai, kaip gležnučiai medžių lapai prieš audrą, čežėjo šilkinės suknėlės.

— Måno sužadétiné, — skambéjo patenkintas Jonaičio balsas.

— Katra? — kažkuris vyras neatsargiai vepteléjo.

Jonaičiu supažindinant su sužadétine, vyrai seké kiekvienas jo žingsnį ir šypsojosi. Kai kurių šypsenoje skraidé išskaitomas žodis:

— Vargšas.

Moteriškosios irgi akių nenukreipé nuo sužadetinių, ypač nuo sužadétinés. Vienai ji atrodé per maža, kitai per sena. Tai nosis per didelę, tai akys negražios. Ir plaukai, atrodé, ne pagal naujausią madą sušukuoti.

— Tuoj matyt, kad iš kaimo, — sušnibždėjo viena ponia kaimynei.

— Kas?

— Matai, — ir mirktelejo akį i sužadétinés pusę.

— Kodél?

— Kokios gi rankos... — ir ištiesé pasigirdama savo raudonintus nagus, kurie atrodé sukruvinti, lyg koki gyvulų darinėjus: — purvinos.

— Jam graži.

— Aukštai léké — žemai tūpė.

Svečius paprašé i valgomajį. Pakilo ūžėsys. Visi slinko, kur jų lauké išsirikiavusios lékštés, šakutés, kur pūpsojo rūtū šakelám apsikaiš tortai, kur kakluš ištiese, sidabrinés galvutés iškél, išdidžiai žvalgési buteliai i šalia stovinčias, laibakojes, tuščias taureles.

Visi susédo, ir vél šlamésys nutilo. Niekas né žodžio neprataré. Jonaitis džiaugési sužadétine, o svečiai skendo atsiminimuose ar svajonése. Vieni šypsojosi, kiti ramų žvilgsnį gané stalo margumynuose, ar skaičiavo, kiek per daug lékščių pridéliota.

Kaž kuris tyčia ar netycia sučiaudéjo. Jam atsiliepé netikétai išsprūdës moteriškas juokas.

Visi nusišypsojo.

Šeimininkas paémé stikleli.

— Palaiminkim, — kreipési i svečius.

Iš léto pradéjo judéti visas stalas. Prasidéjo šakučių, peilių ir lékščių bendra kalba. Aplink stalą čežéjo, tarškéjo, šnypšté. Jokio aiškesnio žodžio. Tik —

— Prašau.

— Dékui.

Ir vél tylu. Minutés skubéjo, o stalas ramus. Judéjo lékštés, šnekéjo peiliai, lankstési buteliai. Ūžėsys vis platyn, vis garsyn. Tie neaiškūs garsai ir šlamésys pamažu pradéjo žodžiais skambéti.

— Aš džiaugiuosi, — pradéjo Vanagas, — Džiaugiamés, vadinas, visi ir t. t. Tad valio meilé ir džiaugsmas! — ir sudaužé stiklinémis su šalia sédinčiu Tilviku.

— Vakar mus šiurpas krété, — atsiliepé Tilvikas, — o šiandien mūsų širdys kupinos džiaugsmo.

— Dar tavo kinkos ir tebedreba, — nusijuoké Vanagas, — Sveika, ponia.

— I sveikatá.

— Nér ko stebétis, — taré Berželis; — aš ir šiandien buvau išsigandës. Na, ne tai išsigandës, bet neramus. Štai, laiškininkas paduoda laišką — paprasta, baltą. Aš nieko. Tik pléšiu — kažkas čypteléjo. Nei šis, nei tas. Manau, kuris gi bie..., atsiprašau. Dingt — gal pragaro mašina?

— Ir nesprogo?

— Ko jis sprogs, — tēsé Berželis. — Bet šitokiam nerime nesunku ir šaukste ezerą pamatyti.

— Vis délo atsargumas svarbu, man atrodo, — pastebéjo Tilvikas. — Toki laikai.

— Paštas gerai veikia — siekdamas stiklinés taré Vanagas: — Visko atsiunčia.

— Kas buvo, — praéjo, — nenorédamas kalbëti apie praéjusios dienos nerimą, atsiliepé šeimininkas.

— Kam čia pragaro mašinos, kai ant stalo tiek Dievo dovanos.

— Teisingai pasakyta, — pakélës stiklinę linksmai sušuko Berželis. — Valio gyvenimas!

Jonaitis pažvelgë i sužadétiné ir šypteléjo. Ta nuleido galvą ir iš duonos trupinį pradéjo kažkā minkyti.

Valandéle — né žodžio. Atrodé, visi jau užmiršo pragaro mašiną ir paskendo svajonése. Bet ne. Priesingai. Visi užmiršo svajones, kartu atsimindami anž dieną ir tą nelemtąj laimingai sprogusią pragaro mašiną.

— Visaip atsitinka, — pertrauké tylą atsidusdamas Berželis.

Šypsnyς perbégó visų veidais.

— Ko dūsauji? — paklausé Vanagas.

— Vis...

— Ai! sukliko viena šilkiné sukné, nutraukdama Berželio žodi.

Jos spiegiąs ir netikétas riksmais visus nustebino.

— Na? — susirūpino šeimininkas.

Ta nieko neatsaké. Išbalusi žiūréjo i tarp durų stovinčią tarnaitę ir neatitrauké nuo jos akių. Ir kitų akys pakrypo i tarnaitę.

Tarnaité aikteléjo, išgąsdinta ir matydama visus i ją žiūrint, stovéjo nežinodama ką daryti. Brükštéléjo ranka per veidą, pasitaisé prijuostę ir vél pažvelgę i svečius. Sie žiūréjo i jos laikomą gražią dézelę ir, kaip susitarę, né žodžio neprataré. Ji irgi žvilgteléjo i dézelę ir, atsiminus ko atėjo, žengé arčiau stalo.

Kitame kambari kažkas cirksteléjo.

— Pragaro mažina! — neramus moteriškas balsas sudrumsté tylą.

— Cia dabar, — nustebo šeimininkas. — Nieko, nieko...

Tarnaité, žvilgteléjus i susirūpinusij šeimininką, spusteléjo dézelę, kuri pasirodė jai jau ikaitusi, ir, metus ją ant stalo, spruko pro duris.

Kambarje pakilo triukšmas. Visi sustojo. Atsargesnieji pradéjo slinkti i kitą kambari.

— Tikrai?

— Neatrodoo.

— Atsargiau!

Jonaitis drasai priéjo prie dézelés, bet susilaiké — neémé. Jo kaktą surasojo šaltu prakaitu. Ji kankino abejojimas — imti ar ne? Pažvelgës i nustebusiu svečius, jis nusišluosté prakaitą.

— Bijai? — pro duris iškišës galvą paklausé Vanagas.

— Bijau, — atsaké Jonaitis ir paémé dézelę.

Mirtis perskrido per kambari. Jokio atsidusimo. Tik laikrodis rimbai žingsniavo, neišsigąsdamas mirties.

— Atsargiau! — perspéjo nerami sužadétiné. Prieš visų akis išsitiesé ilga gintarinių karolių virtiné.

— Kas siunčia? — susidoméjo vienas.

— Kam siunčia? — ir antram nebuvo aišku.

— Negi man? — atsaké juokdamasis Jonaitis.

— Tikrai maniau, kad pragaro mašina, — atéjës artyn taré Vanagas. — Pašto viršininkas lygiai tokią buvo gavës. A. a. žmogeliui.

— Negi matei?

— Perspék, lyg mažą vaiką, kad nemeluočiau.

Vél visi slinko i senasias vietas. Pasigirdo juokas. Vieni kitiems saké pagyrimus už drąsą ir šaltumą!

Sujudo stiklinės ir taurelės. Visas stalas linksmai kalbėjos. Kilo juokas, ūžesys ir triukšmas.

Po valandėlės taukšt taukšt suskambėjo tuščia lėkštė. Visi nutilo.

Vanagas atsistojo ir atsikosėjo.

— Po tokio susijaudinimo, — pradėjo jis, — aš negaliu susilaikyti nepasakęs keletą žodžių. Ir nesusilaiké. — „Lavonai iš kelio! Pirmyn, baltakoji žirgeli!“ Tai žodžiai garsaus, rodos, poeto. Pirmyn į gyvenimą! — aš pridėsiu, — ir pradėjo pridėti: apie laimingą dieną, apie bekonizmą, apie Jonaičio darbus visuomenei, tautai, ir žmonijai, apie būsimą pavyzdingą gyvenimą ir t.t. ir t.t. Paskui atsikosėjės dar pridėjo:

— Mums reikai daugiau tokių darbininkų. Tai pavyzdys. Eikime sužadetinių keliais — ir prašvis mums naujo gyvenimo rytas. Valio! gyvenimo kūrėjai!

Vėl ūžesys. Vėl kalbu — kiek galvų. Po valandėlės —

— ... Mes gerbiame tokius veikėjus, — reiškė savo džiaugsmą Tilvikas. — Ponas, didžiai gerbiamas Jonaitis, mums brangus, kaip veterinarai, mums laisve iškovoje.

— ... Jei tokį Jonaičiu nebūtų, — žiūrėdamas į stikleli karščiavosi Berželis, — tai mūsų brangiai tévynei gyvenimo galas! Tik dori, sažiningi, kaip p. Jonaitis, bičiulis Jūras, veikėjai gali vesti mus į laimingesnį rytojų.

— ... Man malonu palinkėti jiems laimės, — ir laiškininkas rodė savo širdį. — Toki žmonės verti pagarbos ir, aš pasakysiu, laimingo gyvenimo.

Dar norėjo kalbėti ir p. antstolis, bet jis kažkuris, šalia jo sėdinčiu, sulaikė, pašnibždėdamas:

— Ryt atėjės kitu tonu pakalbési. Šiandien užteks.

Antstolis paklausė ir savo išminti paliko kitai dienai, kada ir nekiestas ateis. O Berželis užniūniavo:

kas gal užginti apskabinti.
kas gal neduoti pasibučiuoti.

Vanagas bakstelėjo Berželiui į šoną, ir tas nutilo.
Atsistojo Jonaitis.

— Man labai malonu ir džiugu. Atrodo, kad yra nemaža žmonių, kurie mane atsimena, kurie supranta mano darbus. mano pasiryžimus.

... Aš einu tinkamu keliu. Taip sakant, ir vilkas sotus ir ožka sveika.

... Tie santykiai tebūna dar artimesni, draugiškesni. Dirbkime. Aš, kiek galiu, dirbu.

— Valio! — džiaugsmingai iškvėpė Vanagas.

— Valio! — Suiudo visas stalas.

— Valio! mūsų brangūs svečiai, — tarė Jonaitis ir skambtelėjo taurelėmis su sužadetinė.

Po „Ilgiausių metų“ praslinko dar nuobodi valandėlė. Paskui sužadetinė kažką Jonaičiui šnipštéléjo. Tas šypsodamasis atsistojo.

— Prašau, kur kam maloniau — prie stalo, ar salione.

Visi svečiai pradėjo čežeti į salioną. Sučirpė patefonas.

Valso, vyno ir dūmų svaiguly skubédamos lėkė minutės. Apie jas niekas negalvojo, niekas ju nesigailėjo. Sukosi noros, šlamėjo šilkas, skambėjo dainos. Ar bijūnėlis žalias, ar žibas žiburėlis sunosi tarp ikaitusių veidu, tarp ugningu žvilgsniu. tyliu, ramiu jaunu apsupdamas visus. Ar užsėde béraii žirgeli, orazia ménnesienos nakti, visi skubėjo į žaliuosius laukus, į tamšiuosius miškus, už kalnų kalnelių, kur ilgesio kupinos širdys laukė atjojančių — be nerimo, be pragaro mašinų, o su meiliu žodžiu ir jauna širdžia.

Šeimininkas, linksmas, užmiršęs nerimą, švaistėsi tarp svečių, vis rasdamas progos ir žodžių su vienais pakalbėti, su sužadetinė pasidalyti maloniais va Karo išpūdžiais.

— Kas mums pragaro mašinos, — karštai rankomis mosikuodamas, kalbėjo Berželis, — jei šeimininko gerumas nepabaigiamas. Drauge, amžius gyvenki, amžius laimė džiaukis! Aš nepavydžiu. Naujo gyvenimo išvakarėse aš keliu taurė... — tik terkšt ta taurė ir ištiško ant grindų.

— Laimė! — pasigirdo keli moteriški balsai.

Spjaut ant tokio mokytojėlio gyvenimo, — imdamas antrą stiklinę kalbėjo Berželis. — Kurk gerasni gyvenimą. Siek ligi inspektorė, — ir trenkė stiklinę į žemę. — Tebūna laimė dar didesnė. Negi gaila tų stiklo gabalu? Duokš veidą. Tu buvai mums pavyzdys ir būsi. Valio!

Nuaudėjus ūžesiu, visi nutilo. Lyg naudodamasis proga, dzan, dzan atsiliepė sieninis laikrodis ir dvylika kartą atsikvėpės nutilo.

Sugirgždėjo priežiūrio durys. Jonaitis krūptelėjo ir pažvelgė į sužadetinę, lyg klausdamas, ar ji girianti, kaip laiptais kažkas šlept šlept lipa.

— Vėlyvas svečias, — pastebėjo vienas.

— Vaidenasi, — pridėjo antras.

— Juk jau po dvylirkos, — patvirtino trečias.

Visi tylėdami laukė duris atsidarant. Jokio balso. Tik laikrodis tik-tak tik-tak žingsniavo nelaukdamas, ar kas ateis, ar ne.

Bet į kambarį niekas neįėjo. Nutilo ir laiptai. Jonaičiui dingtelėjo keista ir nerami mintis. Jis nusišluostė prakaita.

— Gal vagis? susirūpino viena ponia.

Šeimininkas skubiai pravėrė prieškambario duris ir — nieko. Tik į priežiūri durys atidaros. Kas atidare? Žengė ir — sustojo: netoli durų kažkas guli. Spustelėjo elektros mygtuką. Nustebės atsigrézė į svečius, nesuprasdamas, kas čia atsitiko.

Svečiai tylėjo ir laukė.

— Na? — paklausė Ruškys.

— Dėžė, — neramu balsu atsakė šeimininkas.

— Keista.

— Aš manau, kad kas blogiau, — tarė Berželis ir užtraukė:

Oi gėriau gėriau,
Gerdamas dūmojau...

— Tikrai dėžė, — patvirtino svečiai. — Kas jāčia atnešė?

— Gal tarnaitė?

— Gal dovana?

— Gal užsakymas koks?

Jonaitis pažvelgė į laiptus. Ten buvo tylu.

— Juk adresas turi būti, — susirūpino laiškininkas Burbulis, — kaipgi, — ir pradėjo skaityti: „Nėjvertintas siuntinys. Benz pochel, klai...“ — nuplésta. Reik patikrinti.

— Būtų negražu, — sudraudė Ruškys: — kas pasidėjo, tas ir pasiims.

— Kai pradės visi nešioti, — drąsiai atsikvėpė Jonaitis, — tai ir praeit nebus galima. Naktimis tegu nenešioja, — ir timtelėjo virvę.

Dėžėje kažkas dusliai atsiduso.

Svečiai pradėjo iš priežiūrio slinkti į salioną.

— Atsargiau, brangusis, — drebédama perspėjo sužadetinė.

— Manai — pragaro mašina? — nusijuokė Jonaitis. — Gal kaip ana, — ir vėl kilstelėjo dėžę.

Dabar jau aiškiai pasigirdo sunkus atsidusimas, lyg verkimas.

Jonaitis pažvelgė į svečius, o tie visi smuko į kitą kambarį.